

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 234/08-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. júna 2009 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť V. V., M., zastúpeného advokátkou JUDr. L. A., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 80/2000 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 80/2000 porušené bolo.

2. V. V. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý uhradiť V. V. trovy právneho zastúpenia v sume 223,46 € (slovom dvestodvadsaťtri eur a štyridsaťšesť centov) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. L. A., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 234/08-11 z 29. júla 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť V. V. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 80/2000.

Na základe výziev ústavného súdu z 29. júla 2008 a 28. apríla 2009 okresný súd vo svojom vyjadrení k prijatej sťažnosti sp. zn. 1SprV 428/2008 z 20. mája 2009 k priebehu konania okrem iného uviedol:

„Sťažovateľ podal na tunajšom súde dňa 16. 2. 2000 žalobu proti žalovanej: S., š. p., ktorou sa domáhal zaplattenia sumy 30.021,20 Sk s príslušenstvom titulom náhrady škody, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku vadne vykonanej opravy brzdovej sústavy na jeho motorovom vozidle zn. ..., ktorú vykonala žalovaná.

Súd 13. 3. 2000 vyzval žalobcu na zaplattenie súdneho poplatku z návrhu na začatie konania.

V rámci prípravy pojednávania v súlade s ust. § 114 O. s. p. súd doručil žalobu žalovanej, aby sa k nej vyjadrila. Vyjadrenie žalovanej následne odoslal žalobcovi a jeho právnej zástupkyňi. Prvé pojednávanie vo veci nariadil na deň 14. 11. 2002, avšak ešte pred jeho uskutočnením súd preročil termín pojednávania na deň 16. 1. 2003.

Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 16. 1. 2003.

Druhé pojednávanie sa uskutočnilo 22. 5. 2003, na ktorom, na návrh žalobcu z 30. 1. 2003, súd vydal uznesenie, ktorým pripustil vstup E. V. do konania na strane žalobcu s tým, že bude vystupovať ako žalobkyňa v 2. rade. Súd pojednávanie odročil na deň 6. 11. 2003 z dôvodu, že účastníci prejavili ochotu riešiť vec mimosúdnu cestou.

Súd dňa 9. 10. 2003 písomne vyzval účastníkov na oznámenie, či uzavreli mimosúdnu dohodu, pretože súdu nebola táto skutočnosť známa, napriek tomu, že súd na pojednávaní dňa 22. 5. 2003 uložil právnej zástupkyňi žalobcov oznámiť výsledok mimosúdneho riešenia sporu v lehote 60 dní.

Tretie pojednávanie bolo bez prejednania veci dňa 6. 11. 2003 odročené pre neprítomnosť žalobcov a ich právnej zástupkyne. Právna zástupkyňa žalobcov písomne ospravedlnila svoju neprítomnosť a neprítomnosť svojho klienta na predmetnom pojednávaní písomným podaním doručeným súdu 4. 11. 2003, t. j. dva dni pred pojednávaním.

Štvrté pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo dňa 18. 3. 2004, bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Uznesením č. k. 25 C/80/2000-81 zo dňa 23. 8. 2004, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 30. 9. 2004, súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru doprava cestná, z odvetvia technický stav cestných vozidiel.

Súd dňa 26. 10. 2004 zaslal spis súdnemu znalcovi za účelom podania znaleckého posudku.

Súd dňa 23. 2. 2005 zaslal účastníkom znalecký posudok na vyjadrenie.

Súd dňa 20. 12. 2005 vyzval žalobcov, aby oznámili, či trvajú na nariadení kontrolného znaleckého dokazovania.

Uznesením č. k. 25 C 80/00-126 zo dňa 20. 1. 2006 súd priznal znalcovi Ing. V. znalečné za podaný znalecký posudok.

Uznesením č. k. 25 C 80/00-127 zo dňa 20. 1. 2006, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 6. 2. 2006, súd nariadil kontrolné znalecké dokazovanie znalcom z odboru doprava cestná, z odvetvia technický stav cestných vozidiel.

Vec bola dňa 25. 5. 2006 pridelená inému zákonnému sudcovi.

Súd dňa 16. 10. 2006 zaslal účastníkom kontrolný znalecký posudok na vyjadrenie.

Uznesením č. k. 25 C/80/2000-155 zo dňa 12. 3. 2007 súd priznal znalcovi Ing. B. znalečné za podaný znalecký posudok.

Súd dňa 4. 5. 2007 preročil termín piateho pojednávania vo veci z 25. 5. 2007 na deň 23. 11. 2007 na žiadosť žalobcu v 1. rade podanú dňa 20. 4. 2007, v zmysle ktorej žalobca v 1. rade oznámil súdu, že v deň pojednávania bude na zahraničnej služobnej ceste, a že mimo územia Slovenskej republiky bude až do konca októbra 2007. Piate pojednávanie vo veci sa uskutočnilo dňa 23. 11. 2007.

Súd dňa 2. 1. 2008 vyzval žalovanú na oznámenie presnej adresy príslušnej autoopravovne, od ktorej si súd mal zadovážiť listinné dôkazy navrhnuté žalovanou.

Šieste pojednávanie vo veci sa uskutočnilo dňa 17. 1. 2008.

Siedme pojednávanie vo veci sa uskutočnilo dňa 12. 5. 2008.

Ôsme pojednávanie vo veci sa uskutočnilo dňa 28. 5. 2008, na ktorom súd vyhlásil rozsudok č. k. 25 C/80/2000-208, rovnopis ktorého bol účastníkom odoslaný v zákonnej 30 - dňovej lehote.

Keďže proti rozsudku tunajšieho súdu žalobcovia podali odvolanie, súd dňa 26. 6. 2008 uznesením vyzval odvolateľov na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie a žalovanej zaslal rovnopis odvolania na vyjadrenie.

Vec bola spolu so spisom predložená odvolaciemu súdu dňa 5. 8. 2008.

O odvolaní proti napadnutému rozhodnutiu tunajšieho súdu odvolací súd rozhodol na pojednávaní dňa 16. 4. 2009, na ktorom vyhlásil rozsudok č. k. 1 Co/256/2008-246, ktorým potvrdil zamietajúci rozsudok súdu prvého stupňa a účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

Spis sp. zn. 25 C/80/2000 bol odvolacím súdom vrátený tunajšiemu súdu dňa 18. 5. 2009. Tunajší súd ešte v ten istý deň odoslal účastníkom rozhodnutie odvolacieho súdu. Vzhľadom na neprípustnosť odvolania proti rozsudku odvolacieho súdu, bude predmetná vec právoplatne skončená okamihom jeho doručenia všetkým účastníkom konania.

Po právnej stránke vec nie je náročná. Je však náročná po stránke skutkovej, nakoľko na objektívne zistenie skutkového stavu bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie. Na návrh žalobcov súd nariadil aj kontrolné znalecké dokazovanie. Druhé pojednávanie súd odročil z dôvodu, že účastníci prejavili vôľu uzavrieť mimosúdnu dohodu, ku ktorej v konečnom dôsledku nedošlo. Tretie pojednávanie súd odročil pre neprítomnosť

žalobcov a ich právnej zástupkyne, ktorú ospravedlnili pracovnou neschopnosťou žalobcu v 1. rade. Štvrté pojednávanie bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania. Termín piateho pojednávania súd preročil na žiadosť žalobcu v 1. rade, ktorý sa mal po dobu cca 6 mesiacov zdržiavať v zahraničí. Tieto skutočnosti a tiež zmena v osobe zákonného sudcu značne prispeli k predĺženiu konania.

Na základe uvedeného hodnotím sťažnosť ako nedôvodnú.“

Obsah spisu okresného súdu predloženého k preverke 27. mája 2009 potvrdzuje úkony uvedené vo vyjadrení okresného súdu, a preto ich ústavný súd považuje za preukázané.

Právna zástupkyňa sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu zaujala stanovisko podaním z 28. mája 2009, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 29. mája 2009. V ňom sa okrem iného uvádza:

„Tiež trváme na podanom návrhu v celom rozsahu, pričom nesúhlasíme s doloženým vyjadrením Okresného súdu Košice I, kde odporca uvádza, že sťažnosť sťažovateľa je nedôvodná. Tu poukazujeme hlavne na skutočnosť, že dňa 09. 07. 2002 podal sťažovateľ predsedovi Okresného súdu Košice I. sťažnosť o prešetrenie dôvodnosti prieťahov v konaní.

Na túto žiadosť dostal navrhovateľ odpoveď listom zo dňa 30. 07. 2002, v ktorom predseda OS Košice I. JUDr. M. priznáva, že k prieťahom v konaní došlo, pričom prieťahy odôvodňuje značnou zaťaženosťou súdu a vybavujúcej sudkyne.

S poukazom na uvedené navrhujeme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky po prerokovaní veci rozhodol o veci nálezom tak, ako sme to Ústavnému súdu SR uviedli v návrhu na začatie konania zo dňa 09. 07. 2008.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 25 C 80/2000 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Sťažovateľ sa v predmetnom konaní domáhal zaplataenia peňažnej sumy z titulu náhrady škody, ktorú porušením právnej povinnosti podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka (vadnou opravou motorového vozidla) mal spôsobiť žalovaný. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade ide o bežnú súčasť sporovej agendy všeobecných súdov a vec nie je právne zložitá. Skutková zložitosť bola síce ovplyvnená čiastočne tým, že v priebehu konania musel okresný súd nariadiť znalecké dokazovanie a kontrolné znalecké dokazovanie, čo mohlo mať čiastočný vplyv na dĺžku konania, ako na to poukázal okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti, ale iba tieto okolnosti nemôžu ospravedlniť viac ako deväťročné trvanie sporu.

2. Ústavný súd po posúdení správania sťažovateľa ako žalobcu v prvom rade dospel k záveru, že aj sťažovateľ mal svoj čiastočný podiel na predĺžení tohto konania, ako to uviedol okresný súd k sťažnosti, pretože z dôvodu jeho síce ospravedlnenej neúčasti boli odročené až tri pojednávania (6. november 2003, 25. máj 2007 a 17. januára 2008). Takisto na priebeh konania mala vplyv tá skutočnosť, že 22. mája 2003 okresný súd odročil pojednávanie z dôvodu, že účastníci prejavili vôľu uzavrieť mimosúdnu dohodu, ale jeho právna zástupkyňa reagovala na uznesenie z tohoto pojednávania po stanovenej 60-dňovej lehote (výsledok mimosúdneho urovnania sporu oznámila až 21. októbra 2003), i to až po urgencii okresného súdu (9. október 2003).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu, pričom vzniknuté prieťahy posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. I keď ústavný súd konštatuje, že v priebehu deväťročného konania zistil iba jedno väčšie obdobie nečinnosti, a to od 26. apríla 2000, keď zaslal sťažovateľovi vyjadrenie žalovaného k žalobe, až do 16. januára 2003, keď sa uskutočnilo prvé pojednávanie (nečinnosť viac ako 32 mesiacov). Ústavný súd pri komplexnom skúmaní predmetného konania konštatuje, že nemohol prehliadnuť najmä to, že občianske súdne konanie, ktoré trvalo tak dlho, ako to bolo v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia v celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy. Preto ústavný súd nemohol akceptovať vyjadrenie okresného súdu, že sťažnosť sťažovateľa nie je dôvodná.

Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd vyslovil, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 80/2000 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Hoci ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 80/2000, neprikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov,

vzhľadom na to, že okresný súd 18. mája 2009 už iba doručoval účastníkom konania rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie okresného súdu z 28. mája 2008 o zamietnutí žaloby sťažovateľa.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 200 000 Sk (6 638,78 €) z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení jeho výšky ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na dĺžku konania okresného súdu v právnej veci vedenej pod sp. zn. 25 C 80/2000 a zistené zbytočné prietahy, berúc do úvahy hodnotenie správania sťažovateľa v časti II bode 2 nález, ako aj skutočnosť, že v konaní už medzitým bol odstránený stav právnej neistoty účastníkov, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. L. A. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov v sume 105,42 € (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 6,30 € režijný paušál. Úhrada bola priznaná v celkovej sume 223,46 €.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2009